

ՏՈՒՆԵՐՈՐԻ ՏՈՐԻ

ՄԵԼԿ

Հարկան 10 թուրք. կէս տարփոխ 6 թուրք.
Առանձին անդրերը 5 կոպէկով:

Քիշիկում գրքեր են միմյանի ներդրումները:

Առաքելութեանը շնորհակալութիւնը:

Երեսու. Բոնապարտ. Մուսալ:

Երեսու. Բոնապարտ. Մուսալ:

(Բոնապարտ. և Բոնապարտ.)

Առաքելութեանը շնորհակալութիւնը:

Առաքելութեանը շնորհակալութիւնը:
Երեսու. Բոնապարտ. Մուսալ:

ԲՈՒՆԵՐՈՐԻ ՏՈՐԻ

Սուրբ Կոստանդնուպոլիսի Սեմինարիան, որտեղ Երեսու. Բոնապարտ. Մուսալ:

ՍՈՒՏ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹԻՒՆ

Մենք ոչինչ այնքան զգուշիկ չենք ճանաչում, որքան մեր համադարձական ինտելիգենցիայի մի մասի հայեացքները ազդու թեւաւ վրայ: Մեր համադարձական ինտելիգենցիայի մի յայտնի մաս կամ կատարելապէս անտարբեր է դէպի ամեն տեսակ մտաւոր կեանք, կամ երբ սկսում է ապրել մտաւոր կեանքով, այն ատիճան ինքնահաւանութեան է հասնում, որ սկսում է ուրաշալ ազդութեան նեղ զաղափարները, իրան մտաւորապէս անշուք դարձնելով համարելով սկսում է արհամարհանել նախ ազգային զաղափարի վրա և յայտնում է իրան կօսմօպօլիտ:

Բայց ցան այն է, որ այդ տեսակների կողմից իրանց կօմպօլիտ յայտնելը մի դիմակ է միայն, որի տակ ծածկւում են ամենատարբեր շահախնդրական և անհատական նպատակները: Ցան այն է որ նրանք չեն էլ հասկանում ի՞նչ բան է կօմպօլիտութիւնը, ընդունակ չեն հասկանալ որ իսկական կօմպօլիտութիւնը ամենարարձր, ամենաազնիւ զաղափար է....

Իսկական կօմպօլիտը այն ատիճան ձեւով կերպով սիրում է ընդհանուր մարդկութիւնը, որ մարդկութեան ընդհանուր երջանկութեանը ձգտելու համար անհրաժեշտ է համարում սիրել և իր ազդութիւնը, քանի որ իր ազդութիւնը նա ճանաչում է ընդհանրութեան մի մասը, ամբողջ մարդկային մարմնի մի անդամ: Մտաւորապէս, բարոյապէս և արեւտեսապէս զարգացնելով իր ազդութիւնը, ոյժ տալով նրա անհատական ոգուն, նրա մայրենի լեզուին, նրա գրականութեանը, նրա զարգացմանը և այլն—բուն կօմպօլիտը շատ լաւ դիմել որ ոգուտ է տալիս և ամբողջ մարդկութեանը: Օգուտ բերելով իր ազգին, նա օգուտ է բերում և ամբողջ մարդկութեանը: Եւ այստեղ իսկական կօմպօլիտը պէտք է լինի և ձեւով ազգասէր:

Բայց ինչ զաղափարների ենք հանդիպում մեր մի քանի համադարձական լուսաւորեալների մէջ: «Ի՞նչն է պէտք ինձ մայրենի լեզուն, քանի որ նա զործադրութիւն չէ գտնում հասարակական կեանքի մէջ» ասում են մեր կօմպօլիտները: Բայց այդ խօսքերի բուն նշանակութիւնը այս է. «Ի՞նչն է պէտք ինձ հայերէնը, քանի որ նա ինձ հաց չէ տալիս»:

Ուրեմն գրանով այդ լուսաւորեալ կարծեցեալը, այդ կօմպօլիտ իրան ցոյց տուող հայ ուսումնականը իր այդ խօսքերով իրան մատնում է. գրանով նա ցոյց է տալիս որ նա բուն հայ է, ինչքան էլ իրան կօմպօլիտ ցոյց տար, որովհետեւ նրա համար ամեն բան փողով է չափվում, մինչև անգամ սէր դէպի ազգութիւնը, դէպի մայրենի լեզուն, դէպի ամենարարձր, ամենաազնիւ իդէալները....

Եւ գրանք համադարձականներ են համարվում....

Գուցէ աշխարհիս երեսին հայերի պէս ոչ մի ազգութիւն չը կայ, որ այն ժամանակ է սովորում միայն իր մայրենի լեզուն, երբ նա հաց է տալիս: Հաստատ կարելի է ասել որ ոչ մի ազգութիւն չը կայ որ մեր ինտելիգենտ կօմպօլիտ հայերի պէս ասէր. «ես հայերէն կը սովորեմ եթէ նա հաց կը տայ ինձ, բայց եթէ չինարէնը ու ետպօններէն ինձ հաց կարողանայ տալ, այն ժամանակ ես կը նախապատեմ այդ լեզուների ուսումնասիրութիւնը, և բնաւ նեղութիւն չեմ կրի հայերէն սովորելու»:

Իսկ չէ նշանակում կօմպօլիտ լինել, բայց նշանակում է ոչ մի ազգութեանը չը պատկանել: Իսկական կօմպօլիտը նախ և առաջ սիրում է ընդհանուր մարդկութիւնը և նոյն իսկ այդ պատճառով սիրում է իր ազգութիւնը, որովհետեւ ազգութիւնը ամբողջ մարդկութեան մասն է, նրա կտրին է, որին նա կը կամենար երջանիկ, անհատապէս զարգացած տեսնել, որպէս զի նա կարողանայ ընդհանուր մարդկային ամենարարձր ձգտումների մէջ մասնակցել:

Իսկ մեր լուսաւորեալ հայր թքում է ամբողջ մարդկութեան վրա էլ, ազգութեան վրա էլ.... Նրա համար թանկ է միայն իր անձնական շահը: Եւսօր նա

պատկանում է մի ազգութեան, վաղը մի ուրիշին և երբեք ոչ մէկին:

Մի մարդ որ չէ սիրում ընդհանուր մարդկութիւնը, —չէ կարող սիրել և իր ազգութիւնը ու նրա համար արդիւնաւոր կերպով աշխատել: Ուրիշ կողմից այն մարդը որ արհամարհում է իր ազգութիւնն ու մայրենի լեզուն, պատրաստ է ծախել իր անձը ամեն մի ազգութեան, որ նրան նիւթական աւելի շահ է խոստանում,—այդ տեսակ մարդ չէ կարող սիրել և ընդհանուր մարդկութիւնը ու նրան պիտանի լինել, ուրեմն անարժան է կօմպօլիտի ազնիւ կոչումը կրելու:

Ազգութիւնը անհատականութիւն է: Իսկ անհատապէս անդարձացած, անկիրթ մարդ չէ կարող պիտանի լինել ամբողջ հասարակութեանը:

Ի՞նչ պէտք է սովորի հայ ամբողջ մեր բարձր ուսում ստացածներից, երբ լուսաւորեալ հայը իր նիւթապաշտութիւնը, իր շահատէր, եսական, ծախող ոգին ծածկում է կօմպօլիտի ազնիւ դիմակի տակ:

«Ազգութիւնը ստեղծված է յիմարների համար, ասում է զիպոմաւոր հայը, իսկ ես բարձր եմ ազգութեան նեղ զաղափարից, ես մարդկութեան քաղաքացի եմ»:

Բայց խորքան կարծում է որ մենք չենք հասկանում թէ անկարելի է մարդկութեան անգամ լինել, առանց նախ և առաջ մի որ և է ազգութեան անգամ լինելու:

Մենք այնքան միամիտ չենք որ խարվենք և շատ լաւ ենք հասկանում այդ խօսքերի իմաստը: «Ազգութիւնը և մայրենի լեզուն, հայութիւնը և հայրենիքը ինձ հաց չեն տալ» ասա մեր բարձր ուսում ստացած ինտելիգենցիայի բարոյական նշանաբանը:

Եւ չը մոռանանք որ այդ տեսակ անազնիւները ազգում են զիպոմաւորապէս մեր հասարակութեան վրա, մեր կանանց և ազգիկների վրա, որոնք մայրեր դառնալով նոյն զաղափարներ ներշնչում են և նոր սերունդին:

Եւ ասա մի գեղեցիկ տեսարան. մի ամբողջ ազգութիւն, պատկառելի ծերունիից սկսած մինչև քնքոյշ օրիորդը, վաճառականներից է բաղկացած, որոնց

մօտ ամեն բան փողով է գնահատվում, մինչև անգամ մայրենի լեզուն և ազգութիւնը: Հայ լինելը ինձ հաց չէ տալիս, — թքում ես հայութեան վրա: Եւս հայ լուսաւորեալների բարձր փարդապետութիւնը:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՆՈՒՅՈՒՄՆ

Պետական կառավարման անտեսների, զիպոմաւորական և արգիւնահանութեան գործերի վարչութիւնը, հարկաւոր է համարում ծանուցանել ի դիմութիւն հասարակութեան, որ Կոստանդնուպոլիսի (փոստով) Նորին Կայսերական Մեծութեան հրամանով յետաձգվել է մինչև առաջիկայ 1882 տարին և այս պատճառով փոստովային համար կազմված ծանուցանող կառավար խնդրում է ձեռագործները և այլ և այլ առարկաները ուղարկող պարտնէրները զաղարկել ուղարկելուց և այլ և ուղարկելն ոչ Կոստանդնուպոլիս, ոչ էլ Երեւանի օման զաւոյ ժամանակը:

Այնուհետեւ, փոստովային բացման ժամանակին, մի աս մի անգեկութիւններ կը արգեն հանգիսին առարկաները ուղարկելու կարգի մասին առանձին յայտարարութեամբ:

Պետական կառավարման վարչութիւնը դիմում է այն բոլոր անձանց, որոնք արգեն տալարել են առաջիկայ յայտարարութիւնը կառավարի գործաւորութեան մասին, խնդրելով որ նրանք տալարեն և ներկայ ծանուցանեն:

ՆԱԽԱԿ ԲԱԳՈՒՅՑ

Ապրիլ 17 ին

Հասցում եմ (Մշակի) ընթերցանելին հազարէ մի դիմում: Այսօր շարքով արեւ որ առաւ արեւաստար աստիկները բազմաթիւ հայերի նա միմյան շարժանկարը կոխ անեն քաղաքի թուրքերի զեմ խաղալու կռիւ սկսելու պատճառը ոչ որ չէ կարողանում իմանալ, մինչև անգամ նոյն իսկ կառավարներ էլ: Բայց հաստատվում են թէ կռիւ առաջին օրը մի առաւ կին ժանկով մի թուրքի խանութ, խանութպանը սկսում է ամանով խաղաղով անդառաւել կնոջ, որ շատ սովորական բան է այստեղ թուրք խանութպանների կողմից: Այդ ժամանակ մի առաւ արեւաստար, որ ներկայ է լինում, յարմարվում է թուրք խանութպանի վրա, իսկ վերջինի ընկերները սկսում են պաշտպանել նրան և այդպիսով կռիւը երկու կողմից էլ զարգանում է: Ներկայ գտնված նայերը ոչնչում են առանձին: Քաղաքային աստիկանութիւնը շատաւ է կռիւ սկսել, առանկից և նայերից մօտ քառասուն մարդ բռնաբերել է տալի: Այդ նախաձեռնը առաւել զրգում է յարմարեցնելին, որոնք զիպոմաւոր զարմեալ յարմարեցնել են աստիկանական աստ վրա և սկսում են քարերով փչելու աստ պատահանների ապակիները, պատահելով որ բռնաբերված ընկերները արձակվեն: Միւս օրը աստատ չը նայելով, որ աստիկանութիւնը բռնաբերվածներին արձակում է, բայց առանկը և նայերը չը բռնաբերանա-

Նորիսմ լրագրները յարմարմ կ'ս
փրանսիական պատերազմական փնթոյ
Յարրի վրա այն առիթով, որ զննող
կան անտեսութեան մէջ մի քանի պոլ-
ստեթիկներ էին նկատելի: „R  publique
Fran  aise“ լրագիրը, պաշտպանելով ի
նչպիսի փնթաւորին, յայտնում է, որ այս առ-
բի պատգամաւորները մոլ-ովից մի յայտնի
զուեմար իր պահանջիկ այնման պատ-
երազմական ձեռք և զորքերի դրոշմից